

Små, giftiga och amfibievärldens bästa föräldrar

Fredrik Tegnér

Hos alla pilgiftsgrodor förekommer någon form av yngelvårdnad, och vanligast är det att hanen tar hand om avkomman. När äggen har kläckts bär hanen ynglen på sin rygg och placerar dem i näringsrika vattensamlingar, ofta i håligheter och bladveck från exempelvis bromelia-växter. Två arter av pilgiftsgrodor från släktet *Ranitomeya* (*Ranitomeya imitator* och *R. vanzolinii*) har specialiserat sig på extremt små vattenansamlingar (10-30ml, vilket motsvarar 1-2 msk), Så lite vatten innehåller inte tillräckligt med föda för att ynglet ska klara sig på egen hand. För att avkomman ska överleva krävs det att föräldrarna samarbetar, hanen vaktar äggen innan kläckning och placerar sedan ut ynglen enskilt i en vattensamling. Sedan tillkallar han honan, som utfodrar ynglen med obefruktade ägg till dess att de är fullt utvecklade och kan klara sig själva. Detta samarbete för avkommans överlevnad tros också vara den bakomliggande faktorn som lett fram till evolutionen av monogami hos dessa arter.

I dagsläget vet man fortfarande relativt lite om beteende hos pilgiftsgrodor, och många arter saknar beskrivning. En av dessa arter är *Ranitomeya flavovittata* som också råkar vara den närmaste släktingen till de tidigare nämnda *R. imitator* och *R. vanzolinii*. *Ranitomeya flavovittata* är en liten pilgiftsgroda (< 17,5 mm) från låglandsregnskogen i nordöstra Peru i området Tamshiyacu Tahuayo. Målet med min studie var att undersöka om denna groda har liknande beteende och egenskaper som sina närmaste släktfränder.

Studien utfördes på plats i Peru, strax söder om staden Iquitos, i september-oktober 2013. För att undersöka förekomsten av delad yngelvård hos *R. flavovittata*, placerades 50st små genomskinliga vattenfyllda plastburkar ut längs en transekt på platser där par av pilgiftsgrodan påträffades, med hopp om att grodorna skulle placera sina yngel i burkarna. För att kunna säga någonting om monogami och för att se om samma par höll ihop under studietiden gjordes en noggrann skiss över grodornas ryggmönster när de påträffades och tiden paret spenderade tillsammans registrerades. *R. flavovittata* lägger 1-2 ägg som placeras undàngömt, vanligtvis under torra löv ovanpå mindre palmträd en meter ovan marken. När äggen kläcks bär hanen ynglen på ryggen en och en och placerar dessa i en mindre vattenansamling. Efter några veckor i fält hade jag turen att hitta ett yngel av *R. flavovittata* i en av mina burkar, och så småningom fick jag även bevittna utfodringen av ynglet. Hanen vokaliserar frekvent och guidar honan till yngeldeponeringsplatsen, där hon klättrar ner och placerar sig under vattnet. Ynglet reagerar då kraftigt och skakar och biter på honans ben och därefter deponerar honan 1-2 obefruktade ägg. Totalt observerades tjugo par av *R. flavovittata*, av dem var det tre par som påträffades mer frekvent. Dessa par observerades tillsammans i dryga åtta timmar och påträffades tillsammans utöver hela studieperioden på två månader. Förutom att dessa grodor håller ihop i par hjälps de även åt att försvara territoriet genom att jaga undan och brotta ned inkräktande pilgiftsgrodor.

i